Р Е Ш Е Н И Е
№ 44791

гр. София, 13.11.2026 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, **Второ отделение 29 състав,** в публично заседание на 29.09.2026 г. в следния състав:

СЪДИЯ: София Тодорова

при участието на секретаря Макрина Христова, като разгледа дело номер **3495** по описа за **2026** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 145 и следващите от Административнопроцесуалния кодекс (АПК) във връзка с чл. 112, ал. 1, т. 4 от Закона за здравето (ЗЗ).

Образувано е по жалба на Д. С. П., подадена чрез пълномощника й адвокат А. П., срещу Експертно решение № от заседание № , проведено на г. на Националната експертна лекарска комисия – Специализиран състав по Хирургични, Ортопедични и Очни заболявания.

В жалбата и в депозираните по делото писмени молби и становища, чрез процесуалния представител, са изложени доводи за незаконосъобразност на оспореното експертно решение на НЕЛК поради издаването му при съществени нарушения на административнопроизводствените правила, противоречие с материалноправните разпоредби и несъответствие с целта на закона – отменителни основания по чл. 146, т. 3, т. 4 и т. 5 от АПК. Жалбоподателката поддържа, че административният орган не е изяснил обективно, всестранно и пълно здравословното й състояние към момента на освидетелстването и е определил занижен процент ВСУ. Твърди, че органът на медицинската експертиза се е произнесъл изцяло формално по наличните документи, без да съобрази, че при предходната отмяна на ЕР на ТЕЛК с ЕР № от г., НЕЛК изрично е дала задължителни указания за извършване на функционални проби на От и Ш. за изследване обема на движения на гръбначния стълб и установяване на действителния функционален дефицит по чл. 62 от НМЕ, които указания ТЕЛК отново не е изпълнила, а НЕЛК в оспореното решение сама е констатирала неизпълнението им, но въпреки това е потвърдила определянето на процент без надлежно изследван функционален статус. Моли съда да отмени оспореното ЕР № / г. на НЕЛК и да определи по-висок процент ВСУ пожизнено, съобразен с действителните увреждания. Претендира присъждане на направените по делото разноски съгласно представен списък по чл. 80

от ГПК.
Ответникът – Национална експертна лекарска комисия (НЕЛК), чрез процесуалния си представител юрк. Д. З., оспорва жалбата като неоснователна. Поддържа, че оспореният акт е постановен от компетентен орган в надлежен състав, в изискуемата форма и при спазване на административнопроизводствените правила и материалния закон. Сочи, че НЕЛК се е произнесла на основание чл. 50, ал. 1 и чл. 45, ал. 1 от ПУОРОМЕРКМЕ по наличната в медицинското експертно досие документация, която е била напълно достатъчна за определяне на функционалния дефицит. Твърди, че за водещата диагноза, крайният процент от 32% е точно изчислен. Излага, че представените медицински документи от м. януари 2026 г. са съставени след датата на издаване на експертното решение (г.) и по силата на чл. 45 от ПУОРОМЕРКМЕ не могат да послужат като основание за преценка на материалната законосъобразност на акта. Претендира присъждане на юрисконсултско възнаграждение и прави възражение за прекомерност на претендираното от жалбоподателката адвокатско възнаграждение.
Заинтересованите страни – Обща ТЕЛК към МБАЛ „Югозападна болница“ ООД – [населено място], Агенция за хората с увреждания, Териториално поделение на НОИ – Б., Регионална дирекция „Социално подпомагане“ – Б. и [община], не изразяват становища по жалбата.
Административен съд – София-град, Второ отделение, 29-ти състав, като прецени събраните по делото доказателства във връзка с доводите и възраженията на страните и извърши цялостна служебна проверка на законосъобразността на оспорения административен акт на основание чл. 168, ал. 1 във връзка с чл. 146 от АПК, приема за установено следното от фактическа страна:
Административното производство по медицинска експертиза е образувано въз основа на заявление-декларация вх. № 012024061794945 от 17.06.2024 г., подадено от Д. С. П., чрез РКМЕ – Б. до ТЕЛК, с искане за освидетелстване за определяне на трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане, ведно с Медицинско направление за ТЕЛК № 24140A000AC2 от 17.05.2024 г., издадено от личния лекар с водеща диагноза МКБ С44.5 „Злокачествено новообразуване на кожа на тялото“.
От приложената към медицинското експертно досие (МЕД) първична медицинска документация се установява, че през м. март 2024 г. жалбоподателката е провела оперативно лечение в Клиника по пластична хирургия и изгаряния към ВМА – [населено място] (Епикриза към ЛИЗ № 9192/2024 г.), при което на 06.03.2024 г. е извършена ексцизия на туморна лезия в областта на основата на носа с местна пластика. Съгласно резултат от патоморфологично изследване № Б24-9672-9675 от 19.03.2024 г. е установен нодуларен и инфилтративен вариант на базоцелуларен карцином с максимален размер до 20 мм, ангажиращ горна резекционна линия. С решение на Обща клинична онкологична комисия № 1226 от 20.03.2024 г. при ВМА и последващо решение № 1837 от 25.08.2025 г. при СБАЛОЗ „Проф. д-р Марин Мушмов“ ЕООД е приета терапевтична стратегия за провеждане на лъчелечение и диспансерно наблюдение.
Установява се още, че на жалбоподателката е проведено образно изследване – магнитно-резонасно изследване на лумбален отдел на гръбначния стълб от 16.07.2024 г. в МБАЛ „Света С.“, което е констатирало компресионни фрактури II степен на телата на L4 и L5, компресия на долните ламели на L3 и Th12, промени тип M. I по долната повърхност на Th12 и L5, лявоконвексна сколиоза, изразени дегенеративни фасетни промени, дехидратирани дискове с бълджинг на нива L2-L3, L3-L4 и L4-L5 с двустранна невроформинална стеноза и компресия на коренчета. По повод на тези увреждания лицето е прието за оперативно лечение в Клиниката по неврохирургия на УМБАЛ „Св. Иван Рилски“ ЕАД – [населено място], видно от Епикриза към ИЗ № 28144/2024 г., където на 26.08.2024 г. е извършена перкутанна вертебропластика с костен цимент на три прешленни тела - Th12, L4 и L5.

С Експертно решение (ЕР) № 92368 от заседание № 169 от 01.10.2024 г. Обща ТЕЛК към МБАЛ „Югозападна болница“ ООД – [населено място], произнасяйки се по документи, е определила на П. 58% ВСУ пожизнено, формирани от: 50% по част I, раздел IV, т. 5.2 от НМЕ, 30% по част I, раздел IV, т. 2.3 от НМЕ и 10% по част X, т. 16.4.1 от НМЕ.
По жалба на освидетелстваното лице с ЕР № от заседание № 034 от г. Специализираният състав по ХООЗ на НЕЛК е отменил ЕР на ТЕЛК № 92368/01.10.2024 г. и е върнал преписката на ТЕЛК за ново освидетелстване на основание чл. 51, ал. 1, т. 3 от ПУОРОМЕРКМЕ поради допуснати съществени нарушения на чл. 62 и чл. 63 от НМЕ. В мотивите на отменителното си решение НЕЛК изрично е посочила, че представеният пред ТЕЛК преглед от ортопед от 27.09.2024 г. е банален и неинформативен, че не са направени задължителните функционални проби на От и Ш., не са установени действителните функционални нарушения на гръбначния стълб, въз основа на които единствено се определя процентът ВСУ съгласно чл. 62 от НМЕ, и че ТЕЛК необосновано е оценила гръбначното увреждане двукратно по част I, раздел IV от НМЕ.
При новото разглеждане на преписката от ТЕЛК е изследвана единствено етапна епикриза от ортопед, издадена на 17.07.2025 г., съдържаща описание на движения в торакален отдел Ф: 50-0-50 и лумбален отдел С: 0-0-80, ведно с рентгенография на лумбални прешлени от 17.07.2025 г., установяваща дегенеративни промени и състояние след вертебропластика на Th12, L4 и L5, без отново да са проведени функционалните проби на От и Ш.. С ново Експертно решение № 92446 от заседание № 146 от 05.08.2025 г. Обща ТЕЛК към МБАЛ „Югозападна болница“ ООД – [населено място], отново произнасяйки се само по документи, е определила на лицето 22% ВСУ пожизнено - 20% по част I, раздел IV, т. 5.1 от НМЕ за състояние след вертебропластика и 10% по част X, т. 16.4.1 от НМЕ за карцином на лицето.
Срещу това решение на ТЕЛК Д. П. е подала жалба до НЕЛК с вх. № 052250 от 25.08.2025 г., в която изрично е възразила, че ТЕЛК отново се е произнесла само по документи, без да извърши преглед и без да изпълни задължителните указания на НЕЛК за провеждане на функционалните проби на От и Ш. за пълно изясняване на гръбначните функционални ограничения.
С процесното Експертно решение № от заседание № от г. Специализираният състав по Хирургични, Ортопедични и Очни заболявания на НЕЛК е отменил ЕР на ТЕЛК № 92446/05.08.2025 г. по оценка на ВСУ и е постановил ново решение, с което е определил 32% ВСУ пожизнено. В мотивите на решението е отразено, че не е изпълнена препоръката на НЕЛК за функционалните проби на От и Ш.. Налице е и разчет на рентгенография на лумбални прешлени от 17.07.2025 год. със закл.: „Рентгенови данни за дегенеративни промени на прешлените от лумбалния отдел на гръбнака от спондилозен и остеохондрозен тип. Вертебропластика на Тх12, Л4 и Л5“. За S22.0 Счупване на гръбначен прешлен с изразена кифотична деформация и извършена вертебропластика на Тх12, Л4 и Л5 по ч. 1, р. 4, т. 2.3 от НМЕ следва 30% ВСУ. Посочено е, че за състояние след ексцизия на базоцелуларен карцином по ч. 10, т. 16.4.1 от НМЕ следват 10% ВСУ. Определен е краен процент ВСУ – 32%, изчислен по Методиката 30% + 20% от 10%, пожизнено.
При така установената фактическа обстановка, съдът стигна до следните правни изводи:
Жалбата е процесуално допустима. Съгласно чл. 112, ал. 1, т. 4 от ЗЗ експертните решения на НЕЛК подлежат на обжалване пред административния съд по постоянен или настоящ адрес на освидетелстваното лице по реда на АПК. Възражението на ответника НЕЛК за просрочие на жалбата е неоснователно. От събраните писмени доказателства - писменото удостоверяване от пощенския оператор „Български пощи“ ЕАД и съставените съпътстващи документи, се установява по несъмнен начин, че пратката съдържаща процесното ЕР е връчена на 07.01.2026 г. на надлежно упълномощено от жалбоподателката лице. Срокът за обжалване, изчислен по

правилата на чл. 60, ал. 5 от ГПК вр. чл. 144 от АПК, е започнал да тече на 08.01.2026 г. и е изтекъл на 21.01.2026 г. – сряда, присъствен ден. Жалбата е подадена чрез пощенски оператор на 20.01.2026 г., видно от пощенската разписка и системния бон, т. е. в рамките на законоустановения преклузивен срок по чл. 149, ал. 1 от АПК. Оспорването е от активно легитимирано лице – адресат на акта, за което определената оценка на ВСУ създава неблагоприятни правни последици, насочена е срещу индивидуален административен акт, подлежащ на съдебен контрол.

Разгледана по същество, жалбата е основателна по следните съображения:

Оспореното експертно решение № / г. е издадено от материално и териториално компетентен административен орган по смисъла на чл. 103, ал. 2 и 4 и чл. 112, ал. 1, т. 3 от Закона за здравето във връзка с чл. 3 от НМЕ и чл. 49, ал. 1 от ПУОРОМЕРКМЕ – Специализиран състав по Хирургични, Ортопедични и Очни заболявания при НЕЛК, определен съобразно водещата диагноза на освидетелстваното лице. Решението е прието от тричленен лекарски състав с участието на председател и двама лекари-членове при спазване на изискванията за кворум и квалификация по чл. 18, ал. 3 от ПУОРОМЕРКМЕ и е подписано от всички членове на състава с валидни квалифицирани електронни подписи. Предвид изложеното, не е налице отменително основание по чл. 146, т. 1 от АПК.

Решението е обективирано в предвидената от закона писмена (електронна) форма съгласно изискванията на чл. 59, ал. 2 от АПК и чл. 49 от ПУОРОМЕРКМЕ и съдържа формално посочване на фактически и правни основания. Независимо от формалната изправност на акта, съдържащите се в него мотиви са противоречиви, а по отношение на определянето на действителния функционален дефицит такива липсват, което засяга материалната законосъобразност на акта и води до невъзможност да се провери правилността на приложените точки от Приложение № 1 към чл. 63, ал. 1 от НМЕ.

Освен изложеното, настоящият състав счита, че при провеждане на административното производство са допуснати съществени нарушения на административнопроизводствените правила, които са се отразили на законосъобразното определяне на степента на увреждане.

Съгласно чл. 35 и чл. 36 от АПК индивидуалният административен акт се издава, след като се изяснят всички факти и обстоятелства от значение за случая, като доказателствата се събират служебно от административния орган. Процесуалните правила, които следва да извърши органа в този случай са предвидени в чл. 62 от НМЕ, който предвижда, че видът и степента на увреждането/степента на трайно намалената работоспособност се определят въз основа на медицинската документация, която обективизира увреждането и функционалния дефицит на заболелия орган и/или система, а при необходимост – и въз основа на подробна клинико-експертна анамнеза, задълбочен клиничен преглед и насочени лабораторни и функционални изследвания.

В настоящия случай с предходното си влязло в сила ЕР № от г. НЕЛК е отменила първото решение на ТЕЛК именно с мотив, че липсват функционалните проби на От и Ш., че не са установени наличните функционални нарушения на гръбначния стълб и че е допуснато нарушение на чл. 62 от НМЕ. Тези указания на горестоящия контролен орган по силата на чл. 51, ал. 1, т. 3 във връзка с чл. 39, ал. 2, т. 1, б. „в“ от ПУОРОМЕРКМЕ са имали задължителен характер за ТЕЛК. При новото разглеждане, ТЕЛК отново не е организирала провеждането на пробите на От и Ш., а се е произнесла изцяло по документи с ЕР № 92446/05.08.2025 г. В оспореното ЕР № / г. НЕЛК изрично е констатирала, че не е изпълнено указанието й за функционалните проби на От и Ш.. Въпреки тази констатация, органът не е предприел действия за отстраняване на непълнотата и за събиране на доказателства за действителния обем движения

и статичното състояние на гръбнака, а се е произнесъл непосредствено по наличните непълни документи по реда на чл. 50, ал. 1 от ПУОРОМЕРКМЕ.
Изложеното сочи за допуснати съществени административнопроизводствени нарушения при издаване на оспореното ЕР на НЕЛК (в този смисъл е и съдебна практика на Върховния административен съд - решение № 5406 от 23.05.2025 г. по адм. дело № 9179/2024 г. и решение № 8096 от 16.07.2026 г. по адм. дело № 3500/2026). Органите на медицинската експертиза не могат да се произнасят формално и без да е налична медицинската документация, когато именно НЕЛК е приела, че за диагностичното и функционалното изясняване са необходими насочени функционални изследвания (проби на От и Ш.). Липсата на точни данни за обема на движенията и степента на статичните отклонения, препятства правилното определяне на заболяванията под съответната отправна точка от Приложение № 1 към НМЕ. Това съставлява съществено нарушение на административнопроизводствените правила по чл. 146, т. 3 от АПК.
Съгласно чл. 63, ал. 1 от НМЕ установеното увреждане, стадият на неговото развитие и обусловеният функционален дефицит се съобразяват със съответната отправна точка съгласно Приложение № 1. В част първа, раздел IV на Приложение № 1 към НМЕ са предвидени диференцирани отправни точки за оценка на уврежданията на гръбначния стълб:
по т. 2.1 – при фрактура на прешленно тяло без статични отклонения: 0%; по т. 2.2 – при ограничени статични отклонения и ограничена деформация: 10%; по т. 2.3 – при значителни статични отклонения и подчертана деформация: 30%; по т. 5 – при други гръбначни увреди: от 20% (т. 5.1 – леко ограничени функции), до 50% с пожизнен срок (т. 5.2 – при средностепенни функционални нарушения, сколиоза, клиновиден прешлен, фиксиран объл гръбнак и др.) и 75% с пожизнен срок (т. 5.3 – тежки функционални ограничения).
Съгласно общите правила на раздел I от част първа на Приложение № 1 към НМЕ рентгеновите данни за дегенеративни промени или претърпяната операция сами по себе си, без други функционални изменения, не обуславят трайно намалена работоспособност. Водеща е експертната оценка на действителния функционален дефицит (по аргумент от Приложение № 2, т. I и II от НМЕ). В случая НЕЛК е приложила отправна точка по т. 2.3 (30% ВСУ) единствено въз основа на рентгеновия разчет за извършена вертебропластика и диагнозата „счупване на прешлени“, без да разполага с данни дали статичните отклонения са „значителни“ или деформацията на гръбнака (съчетана с доказаната на МРТ сколиоза и дегенеративни промени) не попада в приложното поле на т. 5.2 от същия раздел, предвиждаща 50% пожизнен процент при средностепенни деформации и функционални нарушения.
Освен това от мотивите на НЕЛК не става ясно защо са игнорирани съпътстващите увреждания, обективизирани в приложените по МЕД епикризи и образни изследвания – двустранна невроформинална стеноза с радикулерно засягане на нива L3-L4-L5, сколиоза, коксартроза и остеопороза. За тези увреждания в Приложение № 1 са предвидени отделни отправни точки (вкл. по част седма за неврологичните усложнения), които при наличие на доказан дефицит подлежат на съвместно оценяване по реда на т. III от Методиката (по аргумент от Приложение № 2 към чл. 63, ал. 3 от НМЕ). Необсъждането им съставлява нарушение на материалния закон (в този смисъл решение № 12287 от 02.12.2025 г. по адм. дело № 7497/2025 г. на Върховния административен съд), което представлява основание за отмяна по чл. 146, т. 4 от АПК.
Целта на Закона за здравето и Наредбата за медицинската експертиза е да се гарантира обективна, законосъобразна, всестранна и справедлива оценка на действителния здравен статус и функционалния дефицит на освидетелстваното лице, за да може то реално да упражни произтичащите от увреждането социални и осигурителни права. Постановяването на експертно решение при неизяснена фактическа обстановка и при формално потвърждаване на непълна

експертиза на вида и степента на увреждане, е в противоречие и с целта на закона – отменително основание по чл. 146, т. 5 от АПК.
Всичко изложено води до извод, че оспореното експертно решение е незаконосъобразно и следва да бъде отменено. В тази връзка искането на жалбоподателката, съдът сам да определи по-висок процент ВСУ пожизнено, е неоснователно. Определянето на вида и степента на увреждане/процента трайно намалена работоспособност е дейност, изискваща специални медицински познания, която е предоставена в изключителната материална компетентност на органите на медицинската експертиза – ТЕЛК и НЕЛК. Административният съд, упражняващ контрол по чл. 112, ал. 1, т. 4 от ЗЗ вр. чл. 146 от АПК, не може сам да реши въпроса по същество и да определя процент, нито да замести експертната оценка на компетентните органи.
Предвид изложеното, на основание чл. 173, ал. 2 от АПК, след отмяната на оспореното Експертно решение № / г., административната преписка следва да бъде върната на НЕЛК за ново произнасяне при спазване на дадените в мотивите на настоящото решение задължителни указания по тълкуването и прилагането на закона. При новото произнасяне НЕЛК следва да осигури точното изясняване на функционалния дефицит на гръбначния стълб, чрез провеждане на пробите на От и Ш. и преценка на всички придружаващи заболявания към момента на освидетелстването. Съобразявайки разпоредбите на чл. 103, ал. 6 от Закона за здравето и чл. 47, ал. 1 от ПУОРОМЕРКМЕ и на основание чл. 174 от АПК, съдът определя 3-месечен срок за новото произнасяне.
При този изход на спора, основателно се явява искането на жалбоподателката за присъждане на разноски. По делото е представен списък на разноските по чл. 80 от ГПК, в който е претендиран адвокатски хонорар в размер на 800,00 евро (превалутирани - 1 564,66 лв.). По делото са представени договор за правна защита и съдействие от 19.01.2026 г., който представлява разписка, удостоверяваща реално заплатено в брой адвокатско възнаграждение в размер на 1 400,00 лв. (превалутирани - 715,81 евро), както и платежен документ за внесена държавна такса в размер на 5,11 евро.
Ответникът НЕЛК, чрез процесуалния си представител, е направил своевременно възражение за прекомерност на адвокатското възнаграждение на основание чл. 78, ал. 5 от ГПК във връзка с чл. 144 от АПК. Съдът, като съобрази действителната фактическа и правна сложност на делото, обема на осъществената правна помощ (изготвяне на жалба, молби за срочност с писмени доказателства и участие в едно съдебно заседание по същество, без доказателствени искания), както и съдебната практика на Съда на Европейския съюз по дело C-438/22 и практиката на Върховния административен съд (определение № 8091 от 22.07.2025 г. по адм. дело № 5857/2025 г., определение № 9785 от 16.09.2024 г. по адм. дело № 3304/2024 г.), намира възражението за основателно. Справедливият, разумен и съразмерен размер на адвокатското възнаграждение, съобразен с фактическата и правна сложност на делото и осъществените от процесуалния представител действия по защита в настоящото производство, възлиза на **500.00 евро**, които превалутирани представляват 977,92 лв. На жалбоподателката следва да присъди и сумата за внесената държавна такса от **5.11 евро** или общо **505.11 евро.** които следва да се възстановят от бюджета на НЕЛК.
Водим от горното и на основание чл. 172, ал. 2, чл. 173, ал. 2 и чл. 174 от АПК, Административен съд – София-град, Второ отделение, 29-ти състав

Р Е Ш И:

ОТМЕНЯ Експертно решение № от заседание № , проведено на г. на Националната

експертна лекарска комисия – Специализиран състав по Хирургични, Ортопедични и Очни заболявания.

ВРЪЩА административната преписка на Националната експертна лекарска комисия за ново произнасяне по жалбата на Д. С. П. срещу Експертно решение № 92446 от 05.08.2025 г. на Обща ТЕЛК към МБАЛ „Югозападна болница“ ООД – [населено място], при спазване на дадените в мотивите на настоящото решение задължителни указания по тълкуването и прилагането на закона.

ОПРЕДЕЛЯ на Националната експертна лекарска комисия **3-месечен (тримесечен) срок** от влизане в сила на настоящото решение за постановяване на новото експертно решение.

ОСЪЖДА Националната експертна лекарска комисия с адрес [населено място], [улица], да заплати на **Д. С. П.**, ЕГН [ЕГН] и адрес [населено място],[жк], [жилищен адрес] направените по делото разноски в размер на **505,11 евро (петстотин и пет евро и единадесет цента)**.

Решението подлежи на обжалване пред Върховния административен съд в 14-дневен срок от съобщаването му на страните.

Препис от решението да се изпрати на страните по реда на чл. 138 от АПК.

Съдия: